

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz kordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 11.

Az agrárius eszmék diadalára.

Darányi minisztert igen kitüntették Párisban a nemzetközi agrár-kongresszuson. Megválasztották a kongresszus diszelnökének, oda ültették a volt miniszterelnöknek, Melinének, a kongresszus elnökének jobbára s köszöntőt mondtak reá, mint Magyarországnak, Európa egyik legnagyobb földmivelő államának földmivelésügyi miniszterére. Darányi miniszter megköszönte a kitüntető figyelmet és sikerült, nagy tetszést aratott áldomást mondott »az agrárius eszmék diadalára.«

Két nappal ezelőtt így adta ezt tudtul országnak-világnak a félhivatalos távirati iroda.

És ez a félhivatalos közlemény akkora zavart támasztott a merkantilisták táborában, hogy maga a kormány félhivatalos lapja, a *Pester Lloyd* vezércikkben készíti elő Darányi miniszter lemondását.

A *Pester Lloyd* nagy feltűnést keltett s nála szokatlan élességgel irt cikkének érdemleges része a következő:

Párisban a nemzetközi mezőgazdasági kongresszus záróbankettjén, *Méline* urnak auspicziuma alatt, aki mellesleg egyike a modern Franciaország legmegvetendőbb és semmirekelőbb politikai személyiségeinek, földmivelési miniszterünknek dr. *Darányi* urnak kinyíllott a szive és — mint hivatalosan jelentik — az agrár eszmék diadalára üritette poharát. Ez kissé fur-

csának látszik, mivel alig lehet kimagyarítani, hogy a magyar kormány egyik tagja, a ki Párisban is mint magyar miniszter és nem mint Károlyi Sándor és Zselénszky Róbert gróf urak redkivüli követő lép fel, hogy juthat ahhoz, hogy inter pocula az agrár harci jelszóra esküdjék fel. És valóban a ki nem akarja feltenni, hogy a francziák dr. Darányi ur franczianyelvű beszédét nem értették meg, és ez okból a pohárköszöntőt helytelen szövegben adták vissza, az csak arra az enyhítő körülményre hivatkozhatik, hogy Darányi ur nem tudja mik azok az agrár eszmék, a melyek diadaláért lelkesedik. Mi a magunk részéről hajlandók vagyunk arra, hogy e nemtudását neki beszámítsuk. Egész komolyan. Mert teljesen lehetetlennek tartjuk, hogy csak azért utazott Párisba, hogy a *Széll-kormány szelleme és alapelvei ellen tüntessen*. Ezt itthon sokkal olcsóbban és mégis sokkal hatásosabban megtehetette volna: egyszerűen csak a lemondását kellett volna benyújtania és ez ezerszer erőteljesebb lett volna, mint egy pohárköszöntő, ez ugy hatott volna, mint egy bomba. Minthogy azonban nem ez tette, hanem heves rajongásba lovalta magát az agrár eszmék győzelméért, kétségtelen, hogy ő ekszczenlenciája még csak nem is sejti, mily rémséges ellentmondásba jutott ezáltal a vezérlő államférfiu eszméivel és nézeteivel.

A cikknek, melyet valószínűleg maga Falk Miksa irt, befejezése ez:

Nem tudjuk elképzelni, hogy Széll ur az efféle, minálunk mindenek dacára 'don Quichote-szerűleg hangzó harci-motivumok-

kal azonosíthatná magát. És mert mi ezt kizártnak tartjuk komolyan aggodunk, hogy *Darányi ur pohárköszöntőjével ferde helyzetbe juttatta magát*. A földmivelési miniszter tehát szerencsés hazaérkezése után alaposan törheti majd a fejét azon, hogyan fogja azt a röpke szót, mely poharak esengése közt száján kisiklott, a maradandó kormányelvekkel kiegyeztetni.

Kétségkívül nem mindennapi dolog, mikor a kormánynak bevallott sajtója ilyen élesen támadja a kormánynak egyik régi, tekintélyes miniszterét.

Nem mindennapi dolog, a mikor a liberálisizmus főközlönye reakciónárius irányzatról vádolja a protestáns Darányi minisztert, ugyanazt a Darányit, a ki Wekerle első bukásakor a radikális egyházpolitikai javaslatok érdekében csinálta azt a palotaforradalmat, mely megbuktatta a Felső designált miniszterelnökét, a horvát bánt.

Jól tudjuk, hogy nem annyira az a párisi dikció bántja a merkantilis börze-lovagokat, mint inkább az, a mit eddig Darányi tett s a kit éppen azért nagyon szeretnének megbuktatni, egyebek közt azért is, hogy a kevésbé agrárius — Tisza István grófnak helyet csináljanak a kabinetben.

Haragusznak Darányira, mert munkástörvényt csinált, mert pártolja és támogatja a szövetkezeteket, mert behozta a börze-adót s mindenekfelett mert nem csapta el Egant, sőt nagyobb hatáskörrel ruházta őt fel.

Ezért szeretnének megszabadulni Darányitól.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A virágáros leány.

Irt: Deér.

I.

Fekedi Géza elegáns garzon lakásán jókedvű legénykompanyia ül együtt. Erősen fogyasztják a házigazda cigarettáit, meg a jó cognacját. Csakhamar nagyon vig hangulat uralkodik köztük. Egymást érik a szellemes anekdoták, meg egyéb szellemes közhelyek.

De legvigabban van maga a házigazda, Fekedi Géza. Kényelmesen nyújtózik egy karos-székekben s nagyokat kaczagva hallgatja társainak szellemességeit.

— Így, így, csak vigan fiuk! Hadd lássa még egyszer ez a kedves legénytanya ezt a jóízű kompanyiát. Ugyis utoljára vagyunk itt együtt, hát legyetek vigan. Egy hét múlva ugyanis vége van már a szabadságnak, a vidám legényéletnek. Kezdődik a házasság, a maga nyomoruságával, küzdelmeivel.

— Hát nem is örülsz az új életnek, Géza? — kérdezte egy szőke ifju Fekedit.

— Örülni? Aztán minek örülnék? Mi öröm van abban, ha az ember le van kötve egy aszszonyoknak, ki van téve ezernyi szeszélyének? Öszintén szólva, biz' nem valami rózsás színben látom jövődő életemet.

A fiuk jóízűen kaczagtak ezen a mondáson. Csak Fehér Jenő nem mosolygott. Nagy dió-

barna szeméit komolyan függeszté Fekedire s aztán határozott, kissé tán nyers hangon is szólt hozzá.

— Hát nem szereted mennyasszonyodat? Fekedi felkaczagott.

— Szeretem-e? Tudja Isten. Lehet, hogy szerelem, a mit érzek. De azt határozottan tudom, hogy ha mást kellene elvennem, éppen olyan nyugodtan venném el, mint mostani mennyasszonyomat. Nekem az nagyon mindegy, ő vagy más.

Fehér Jenő szemében felcsillámlott valami ezekre a szavakra. Izgatottan ugrott föl s az ablakhoz lépett s kibámult a nyüzsgő ember-tömegre.

A többiek vidáman csevegtek tovább. Megszókták már, hogy Fehér Jenő mindig komolyabb, férfiasabb volt náluk, hát számba sem vették mostani viselkedését.

— Tudjátok mit, fiuk? — szólt Fekedi — illő volna, ha a legényéletből tisztességesen elbucsznánk. Van is egy jó gondolatom, ha beleegyeznénk. Ma szombat van, hát szerdán este jöjjünk össze Ós-Budába s utoljára csináljunk együtt egy kis ricsajt.

— Bravó, éljen! — hangzott mindenfelől.

— Temetni fogjuk a legényélet szabadságát.

— Remélem, te is eljössz? — fordult Fekedi Fehérhez.

— Ott leszek! — szólt Fehér, miközben nem tudott elrejtetni egy gunymosolyt.

— No még egy cognacot s aztán megyünk, — szólt az egyik.

Kiitták a cognacot s távoztak; csak Fehér maradt vissza.

Arca a szokottnál is komolyabb volt s tekintetében is ott ült valami erős izgatottság. Fekedi is észrevette ezt.

— Mi bajod Jenő, hogy ily izgatott vagy?

Fehér leült s izgatottságtól remegő hangon kezdett beszélni.

— Nehány komoly szavam volna hozzád Géza, kérlek, hallgass meg végig!

— Ejnye de komolyan kezded Jenő, — mintha csak halotti bucsuztatót akarnál tartani!

Fehér nem vette figyelembe Fekedi szavait.

— Tudod Géza, hogy mennyasszonyodért ketten versenyeztünk. Ámbár azt hiszem, nagy különbség volt e verseny közt. Én szerettem Jolánt, te érdekből harcoltál érte. Sajnos te lettél a győztes. Nem irigyeltem szerencsédet, mert azt hittem, hogy boldogod fog tenni Jolánt. De mai szavaidból megértettem, hogy Jolánt nem szereted. Nálad tisztán csak számítás ez a házasság, melyből szived teljesen ki van zárva.

— Ez nem becsületes eljárás, Géza. Egy fiatal, boldogságról álmódó leányt tönkretenni, összetörni egy téged szerető, gyöngéd szivet, ez nem jellemes férfiuhoz illő . . .

— Jenő, ezt a hangot kikérem . . .

— Csak légy nyugodt Géza, még többet is fogsz hallani. Arra akarlak kérni, mondj le ar-

Nem hisszük, hogy a Lloyd kívánságára Széll egyszerűen elcsapja miniszter-társát. De ha Darányit megbuktatnák is, (a mit ez alkalommal teljesen kizártnak tartunk), — nem lehet többé agyonütni az agrár elveket és törekvéseket. Széll miniszterelnök pártja tüntető tapsai között programjába vette az agrár eszméket s éppen ezért csatlakozott hozzá a volt nemzeti párt, melynek tagjai, ha szükség lesz, kétségtelenül figyelmeztetni fogják Széll miniszterelnököt programjának megtartására.

Darányi miniszter párisi dikciója még sem marad eredmény nélkül. Annyi eredménye kétségkívül lesz, hogy újabb forrongásba hozza a liberális pártot, melynek összetartása annyi gondot ad a kormányelnöknek.

Kloture Ausztriában.

Az osztrák képviselőház elnapolása, illetőleg az alérok bezárása óta a legellentétebb hírek merültek fel a Körber-kabinet terveiről. Ezek között leginkább tartotta magát az a hír, mely szerint Körber új alkotmányt akar oktrojálni Ausztriára. Szó volt az alkotmány teljes függetlenségéről és az abszolútisztikus uralom nyílt inaugurálásáról. Ezekkel a hírekkel szemben most arról értesülünk, hogy a Körber-kabinet sokkal egyszerűbb módon akarja az osztrák viszonyokat szanálni. Abból a szempontból indul ki, hogy sem az alkotmány felülvizsgálására, sem új alkotmány oktrojálására nincs szükség, mert hisz a kormánynak meg van a parlamenti többsége. A baj csak az, hogy ez a többség nem szolgálhatja a kormányt kedve szerint, mert a kisebbség obstrukciója ebben megakadályozza. Hogy ezen a bajon segítve legyen, ehhez nincs szükség új alkotmányra, hanem csak új házszabályokra, a melynek jövőre az obstrukciót lehetetlenné tegyék. Ha tehát már valamint oktrojálni kell, hát akkor, új házszabályokat fognak az osztrák reichsrathra oktrojálni. Ebben rejlik a titok, ez az a panacea, mely életre fogja ébreszteni mindazt, a mire Ausztriának szüksége van. Ez más szóval annyit jelent, hogy az új ügyrend révén a kormány többsége megszavazhat mindent, a nélkül, hogy félnie kellene attól, hogy munkájában megzavarják. Lesz kloture, kizárás, policzia. A ki nem engedelmeskedik, azt

egyszerűen kidobják. Nem lévén többé rendező, a szavazó gép megindul s minden a legszebb rendben megy. Ha ez az új házszabály működik, nem kell többé egyebet oktrojálni, mert hiszen a ház mindent meg fog szavazni. S maradni fog a régi ház. Az egyesült németek meg fogják szavazni a Körber nyelvjavaslatát, meg fogják szavazni a kiegyezést, a kvótát, szóval mindent, a mire a kormánynak mostanában szüksége van. A kormány oly módon szándékozik az új házszabályok oktrojálását keresztülvinni, hogy szeptember havában először is az urakházának fogják bemutatni az erre vonatkozó törvényjavaslatot, mely ezt feltétlenül el fogja fogadni. Ezután fog behivatni a reichsrath, mely természetesen el fogja vetni a javaslatot, jobban mondva, nem is fog vitába bocsátkozni, a mennyiben kétséget nem szenved, hogy a csehek rögtön hozzáfognak az obstrukcióhoz. S Körber rögtön haza fogja küldeni a Házat, kijelentvén, hogy tekintettel arra, hogy a Ház még megvitadni sem akarja a javaslatot s tekintve azt, hogy a törvényhozás egyik része, tudniillik az urakháza kívánja az új házszabályokat, a törvényhozás másik részére, a képviselőházra kell azt oktrojálni a kormánynak.

Egy bizalmas rendelet.

— A katolikus egyház ünnepéről. —

A »Magyarország« cz. új fővárosi lap, a melynek Bartók Lajos a főszerkesztője, a következő bizalmas rendeletet közli:

Bizalmas közlemény.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének a legszigorubb titoktartás mellett).

A kereszténységnek hazánkban tartandó 900 éves jubileuma a nagytekintetű római kath. főpapság által immár elhatározott tényvé vált. Bár a Szent István koronája alá tartozó országok államvallása — melyet a nemzet Felsőes uralkodójától kezdve az utolsó polgárig mindenkor tiszteletben tartott — a római katolikus anyaszentegyház tanait vallja magáénak, a hivatalos Magyarország ezen ünnepélyen részt nem vehet.

Nem teheti ezt egyrészt azért, mert az ország különböző helyein megtartandó ünnepélyeknek kizárólag egyházi jellegük lesz, másrészt azért, mert a nagytekintetű kath. főpapság elmulasztván egy a magyar kormányt, mint az országgyűlés mindkét házának illetékes hatóságát meghívni, a mi önmagától érthetőleg

azt vonja maga után, hogy akár az állami, akár megyei vagy városi tisztviselő mint hivatalos személy, valamely hatóság képviselőjében ily ünnepély egyikén sem jelenhetik meg.

Mielőtt a magyar kormány ezen intézkedést végleg elhatározta volna, a kérdést alapos közjogi tanulmányozás tárgyává tette s arra a meggyőződésre jutott, hogy a kereszténységnek hazánkban való jubileuma tisztán és minden kétséget kizárólag egyházi jellegű. Másrészt az ünnepélyeknek oly politikai természetű is lesz, mely a magyar kormány álláspontjával semmi tekintetben nem fér össze, sőt azzal homlok-egyenest ellenkezik.

Nem akarom azonban a köztisztviselői kar szabad elhatározását bármely irányban is befolyásolni, azért értesitem Czimedet, hogy a jubileumi ünnepélyek megtartása napján a vezetése alatt álló hivatal tisztviselőinek korlátolt számban az ünnepélyek által igénybe veendő időtartamra szabadságot adni s azon tisztviselőknél kik indíttatva érzik magukat az ünnepélyen jelen lenni, alkalmat nyújtani arra, hogy mint magánszemélyek leróhassák a katolikus anyaszentegyház iránti kötelességüket.

Ezen bizalmas természetű közlemény indokolását a) 1. alatt külön lezárt levélben csatolom s kérem azt az illetékes személyekkel való közlés után láttatkozva az ugyancsak mellékelt visszbörítékben visszaszámraztatni.

Miről Czimedet mihez tartás végett értesitem.

Budapest, 1900. június 2-án.

A miniszter helyett:

Széll Ignác, s. k.,
államtűkár.

A rendelet valódisága ellen szól az a körülmény, hogy ily természetű rendeleteket nem az alispánokhoz, hanem a főispánokhoz szokott a kormány intézni s a kormánytól nem függő megyei és városi tisztviselők ilyen dolgába a kormány nem szokott avatkozni.

Reméljük, a rendelet csakugyan apokrif. De másrészt ebbeli reményeinket némileg megcsappantja az a körülmény, hogy már hallottunk ilyesmit rebesgetni azelőtt is. És ha csakugyan kiadatott ilyen rendelet, akkor nem találunk eléggé kemény szavakat az ilyen eljárás elítélésére, mert ez az ünnep nemcsak a magyar katolicizmusnak, hanem a magyar koronának, a magyar államnak is ünnepe. Éppen azért — reméljük a czáfolatot.

ról a leányról. Ha még egy kis önértet van benned, meg fogod tenni. Ne gondold, hogy tán önzésből beszélek, — nem. Ha önként lemondasz Jolánról, én szavamot adom, hogy még csak közeledni sem fogok hozzá, hogy azt ne gondold, hogy saját érdekemben beszélek.

Fehér elhallgatott. Fekedi is egyideig komolyan bámult maga elé. De aztán csakhamar felkaczagott.

— Ugyan hagyj föl vele Jenő! Most már késő visszalépni. Meg aztán ugyan mi jogon leczkétetsz te engem? Hagyjuk abba! Belőled a mellőzött udvarló beszél.

— Nincs igazad Géza! Nem a mellőzött udvarló beszél belőlem, hanem a becsületes őszinte vonzalom az iránt a leány iránt. Félttem őt, mert sejtem, hogy boldogtalan lesz oldalad mellett. De mond csak Géza, szereted-e csak egy kicsit Jolánt?

Fekedi közönyösen, szinte punnal válaszolt.

— Ha épen tudni kívánod, — ámbár nem volnék köteles válaszolni, hát nem szeretem Jolánt. Nem is szerettem soha, de szükségem van és pedig égető szükségem a — pénzére.

Fehér elhalványodott, de mérsékelte magát. Nyugodtan szól Fekedihez.

— Csak ezt akartam tudni Géza. Most már tisztában vagyok veled. De légy meggyőződve, hogy Jolán nem lesz a te feleséged, — erre esküszöm.

Ezzel Fehér távozott. Fekedi kacagva bámult a távozó után s gúnyos mosolylyal morgott.

— Szegény bolond. Bántja, hogy kiütötem a nyeregből. No, de majd megbékül . . .

II.

Az a jókedvű legénytársaság, a melyvel Fekedinél találkoztunk, ismét együtt van. Ósbuda egyik elkülönített mulató helyén ülnek együtt. Az üres palaczkok bizonyítják, hogy ugyancsak alaposan hozzáláttak a legényélet buszátatásához. Duhaj jókedv uralkodott az egész társaságban. De tán legvigabb volt maga az ünnepelt, Fekedi Géza.

— Rajta fiuk, igyatok! Utoljára duhajkodunk együtt, hát legyünk vigan!

Pezsgőt töltött s aztán kocintott a fiukkal.

— Béküljünk ki Jenő, — szól a szintén jelenlevő Fehérhez, — feledd a multat! Örülj, hogy szabad maradhatsz!

Fehér kocintott vele, miközben tekintetét idegesen hordozta körül, mintha várna valakit.

Csakugyan néhány percz múlva egy szép, elég kaczerán öltözött virágáros leány lépett be hozzájuk.

Fehér rögtön felugrott s odasietett a belépő leányhoz. Aztán odavonta maga mellé egy székre.

A jókedvű társaság hangos örömmel fogadta a csinos leányt.

— Hozott Isten, galambom, — szól Fekedi, — épen jókor jöttél. Adsz csak ide egy szegfűt! . . . Ejnye galambom, ha nem volna ilyen

szép szőke hajad, azt mondanám, hogy a menyasszonyom vagy, ugy hasonlitsz hozzá.

A leány elpirult s halk, tétovázó hangon beszélt.

— Hát magának menyasszonya van! Akkor nem is adok virágot, mert hátha megtudja a menyasszonya!

— Sebaj lelkem, szól Fekedi, nem fogja megtudni. Akár csókot is adhatsz.

És oda is ment a leányhoz, hogy megcsókolja. De Fehér eltolta a leánytól.

— Hohó Géza, ehhez a leányhoz semmi közöd. Ezt már nem engedem elrabolni tőlem.

— No te ugyan hamar megvigasztalódtál, — szól Fekedi. — Ugy látom, Jolánt már elfeledted s most kárpótolod magadat. Nincs is rossz izlésed.

— Talán cserélnénk, — szól Fehér.

Fekedi kacagva válaszolt.

— Biz' Isten fia, kedvem volna rá. Nagyon csinos kis jószág ez a kis lány s ha neki is százezer forint volna a garnirungja, nem mondom, hogy nem állnék rá a cserére. De így bajos! Így legföllebb szeretőnek volna jó! De igyunk fiuk! Ezt a pohár bort a legénykori szeretőim egészségére!

Ittak. Senki sem figyelt a virágáros leányra. Nem vették észre, mint sáppadt el, mint telnek meg szeméi könnyel.

A leány felhasználta az alkalmat s Fehérrel hirtelen távozott. Még hallották a mulató társaság egy-egy csipős megjegyzését. De aztán eltűntek.

A vizpazarlás.

— A tanács jelentése szerint. —

Nagyvárad város közönsége eléggé megbotránkozott az elmúlt héten a vízvezeték elzárása miatt s a lapok erősen kritizálták a városi tanács ezen veszélyes intézkedését.

A vízvezetési bizottság, úgy látszik, maga is beismerte, hogy helytelen volt a vezeték elzárása, mert a további elzárást mellőzte, hanem más észszerűbb módon intézkedett a vízszükség kielégítéséről. Együttal kimondotta, hogy a lapok igazmondásaival nem törődik, hanem hosszabb jelentésben fejtí ki az okokat, a mik a vezeték elzárására vezették.

A mai közgyűlés elé be fogja terjeszteni a tanács jelentését, a melynek a vizpazarlás okaira vonatkozó részét az alábbiakban közöljük:

Az előterjesztett adatokból is kétségtelen az, hogy azon híresztelésnek, mintha a vízvezeték a szükségletet kielégíteni képes nem volna, hírlapi kacskáknál nem eyebek, (?) mert Nagyvárad város lakosságának napi vízszükséglete ezidőszakra 3220 köbméternél többet nem tehet és ha ennél többet fogyaszt, akkor már a vizet pazarolja, a vízvezetési mű pedig még azon napokon is, midőn időszakonként zárva volt, tehát július 5., 6., és 7-én, még pedig: 5-én 85907 gépfordulattal 4038 köbméter, 6-án 85621 gépfordulattal 4024 köbméter és 7-én 8893 gépfordulattal 3178 köbméter vizet emelt fel a viztartányba, tehát jóval többet, mint a mennyi egy-egy lakosra naponként 70 literjével számítva esik.

A feltűnő s a szükségletet jóval felülmúló vízfogyasztás okát kutatva, arra a meggyőződésre kellett jönnünk, hogy annak oka nem egyedül az, hogy a vízvezetési viz ipari czélokra is használtatik, mert hiszen az ipari telepeken mindenütt vízmérő óra van alkalmazva, ennek adatai szerint pedig az összes ipartelepek napi fogyasztása átlag 85—90 köbmétert sem tesz ki, nem egyedül oka az, hogy egyes laktanyákban a vízvezetési viz nagyobb mérvben vétetik igénybe mint a mennyit azon laktanyában elhelyezett létszám szükséglete megkíván, mert ezen lovassági laktanyáknál a napi többlet 40—50 köbmétert sem tesz ki, hanem ahhoz nagy mérvben hozzájárult, hogy egyes közintézeteknél, mint pl. a m. kir. honvéd hadapród-iskolánál a vízvezetési bevezetés oly silány, hogy folyton tömitési hiányok mutatkoznak s ez pedig mivel a talajkavics és homok, tehát víz-

Fehér nem is tért vissza. Fekedi nem is bánta távozását. Csak az nem tetszett neki, hogy az a leány olyan nagyon is szolidan viselte magát. A virágáros leányok nem ilyenek szoktak lenni.

De csakhamar feledte a leányt. Mulatott a többiekkel s bizony alaposan hajnalodott, mikor Fekedi lakására ért, hol aztán mély álomba merült.

III.

Mikor Fekedi úgy délfel felébredt, asztalán egy kis csomagot talált. Sietve bontotta föl. Egy kis karika gyűrű hullott ki belőle; mellette egy levél, rajta néhány sor.

— Itt küldöm a jeggyűrűt. Nem óhajtok oly ember felesége lenni, ki csak pénzre áhitozik. Örülök, hogy még elég jókor tudtam meg ezt és pedig saját magától. — Isten önnel. — A virágáros leány.

Fekedi egyszerre kijózanodott. Ezt nem várta s nem hitte volna, hogy Fehér Jenő úgy beváltja szavát. Mert szentül meg volt győződve, hogy ez Fehérnek a műve volt.

Egy ideig komoran bámult maga elé s aztán keserű rezignációval sóhajtott föl.

— Fuccs százezer forint! Mégis nagy kóklér ez a Jenő...

Nem a leányt sajnálta, hanem a pénzt, a melyet elvesztett.

vezető laza, hetek mulva vehető észre s ennek sürgős megszüntetése végett előterjesztésünket folyó hó 11-én tartott ülésünkből megtettük.

De a vizpazarlást illetve a vízvezetési viznek a szükségtelen felüli fogyasztását legnagyobb részben a város közönsége idézi elő. Nem az által idéződik elő a vizpazarlás a mit a város közönsége ivásra, mosásra, főzésre, fürdésre, mosásra és a kertek mérsékelt öntözésére felhasznál, hanem elő áll az által, hogy a csapatok nyáron által nyitva hagyják azért, hogy ekként frisebb vizet nyerjenek, fürdő-szobák, zuhanyok csapjait folyini engedik, hogy ez által a szoba levegőjét lehűtsék, a mérsékelt locsolás helyett udvart keret vizzel árasztanak el, sőt jobb módu polgártársaink a vízvezetési kagylóba helyezik el boros és savanyuvizes üvegeiket s a csapatot megnyitva, órákon át folyini hagyják, hogy ez által boraikat behűtsék.

Megdöbentő tények ezek tekintetes törvényhatósági bizottság, melyek közül több eset már vizsgálat tárgyát képezi, de még megdöbentőbb az, hogy megtörtént tény az is, hogy egy nagyobb háznál a házi vezeték csöve kirepedt, a mint ez a hatóság tudomására jutott, a bevezető csövet elzáratta, de az kinyitattott s 4 izben lett hatóságilag elzárva s a hához tartozók által kinyitva s végül, hogy a háztulajdonost az elrepedt cső helyreállítására kényszerítse, kénytelen volt a hatóság a főcsőtől a házig vezető csövet elvágtatni. Es ez történt akkor, midőn a vízvezeték is elzárni kellett.

Meggyőződésünk tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy kivételesek csak az ily esetek, hogy Nagyvárad város közönsége elég intelligens és művelt arra, hogy fel tudja fogni s megéri azt, miszerint a vízvezetési viznek a szükségtelen felüli használásával — nem csak önmagának, családjának, de polgártársai ezreinek is árt, de felkellett jelentésünkben ezen körülményeket sorolnunk, mivel meggyőződésünk az, hogy ezen figyelmeztetés többet fog használni, mint a szabályrendelet értelmében kiszabott pénzbüntetés.

Ily tényállás mellett — mindaddig, míg a lakosság maga érzékkel nem fog birni arra, hogy a vízvezetési vizet csak a szükségletek kielégítésére használja, a vizpazarlás a legszigorubb hatósági ellenőrzés mellett sem lesz megakadályozható s a polgárság azon része is, mely az ily üzelmekről távol tartja magát, ki lesz téve azon veszélynek, hogy időszakonként a vízvezeték vizét nem használhatja. A mi előfordult f. évi július 5-én, a nyár folyamán megtörténhet több izben mindaddig, míg a vizet szolgáltató félsziget anynyi vizet képes lesz szolgáltatni, a mennyi szükséges arra, hogy a közönség előre ki nem számítható szükséges és szükséges felüli igényei kielégítésére elegendő s éppen ezért első sorban oda kell törekednünk, hogy a félsziget vizszolgáltatási képességét emeljük, mert egyesek gondatlanságáért a vízvezeték elzárásával ezeket büntetni nem lehet s közegészségügyi szempontból sem engedhető meg.

A vizgyűjtő kutak elhelyezésére szolgáló félsziget vizszolgáltatási képességének emelése végett első sorban késedelem nélkül szükséges, hogy a tekintetes törvényhatósági bizottság által elrendelt s a Körösvíz-szin emelésére szolgáló fenékgát kiépíttessék, hogy ez sürgősen foganatosítható is legyen, a tekintetes törvényhatósági bizottság felhatalmazása kell arra, hogy a városi tanács ezen fenékgátat, vagy ha a fenékgát építési engedélye ellen az 1890. évi I. t.-cz. rendelkezése alapján a törvényes határidőben felebbezés adatnékbe — ideiglenes vízduzzasztót — árlejtés mellőzésével kiépíttessék így mindazon intézkedéseket megtegye, a melyek szükségesek arra, hogy a vízvezeték időszaki elzárása is megakadályoztassék.

Tisztelettel kérjük a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint jelentésünket tudomásul venni s annak alapján a szükséges intézkedéseket megtenni méltóztassék.

A vízvezetési bizottság jelentését, midőn a tek. törvényhatósági bizottsághoz beterjesztjük, magunk részéről szükségesnek tartjuk bejelenteni, miszerint a vízvezetési bizottság véleménye alapján elrendeltük:

a) hogy a m. kir. honvéd hadapród-iskola s a lovassági laktanyák minimális vízfogyasztási mennyisége az elhelyezett létszám arányában megállapíttassék s ehhez képest a vízszolgáltatás korlátoztassék;

b) hogy azon ipartelepeken, melyek a vízvezetési vizet ipari czélokra használják fel, 8 nap alatt a napi szükségletet kielégítő tartályok állíttassanak fel s ezek a hatósági közeg által naponként csak akkor töltessenek meg, a mikor azok megtöltése a közönség szükségletének veszélyeztetése nélkül teljesíthető — egyébként ipari czélokra a vízvezeték vize elzáratik;

c) a vizpazarlás megakadályozása és a vízhasználat ellenőrzése czéljából a nyári időszakokra 4 ember alkalmazását elrendeltük a végett, hogy azok házról-házra járva naponként a vízhasználatot ellenőrizzék;

d) tudomásul vettük, hogy a vízvezetési bizottság intézkedése folytán f. évi július 7-től a városban csak egy csövön engedessék a viz, miáltal a közönség több vizet, mint a mennyit ezen 250 mm.-es cső szállítani képes, mely a maximális szükségletnek felel meg, fel nem használhat, de egyszersmind intézkedtünk, hogy netaláni tűz esetében a második cső kinyitása czéljából a rendőrséghez a vízvezetési osztálytól egy ember állandó szolgálattételre beosztassék;

e) az elrendelt s meghosszabbítandó galéria kiépítésének késedelem nélküli megkezdésére a vállalkozót felhívtuk;

f) a fenékgát kiépítéséhez szükséges kövek szállítása czéljából ajánlataik rövid záros határidő alatt leendő beadására a kőbánya tulajdonosokat felhívtuk.

Tisztelettel kérjük ezek alapján a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint tett intézkedéseinket tudomásul venni s felhatalmazni méltóztassék, hogy az elrendelt fenékgát kiépítését, vagy ha ezen fenékgát kiépítésére adott engedély ellen felebbezés adatnék be, az ideiglenes vízduzzasztó kiépítését az árlejtés mellőzésével elrendelni s annak foganatosításával minket megbizni méltóztassék.

A színház szabályrendelete.

— A színházi bizottság ülése. —

Nagyvárad város színházi bizottsága tegnap délután ülést tartott. Dr. Hoványi Géza elnökölt; jelen voltak: Mezey Mihály, Rimler Károly, Stark Gyula, Huzella Gyula, Mihelyi Adolf, Beczkay Lajos, dr. Dési Géza, dr. Munk Béla, Pally Lajos, dr. Moskovits József.

Első sorban összehasonlították a színház szabályrendeletet, a végből, hogy a jogügyi bizottság véleménye alapján milyen változtatásokat eszközölt a szabályrendeleten a városi tanács.

Konstatálták, hogy a szabályzat-tervezet akként lett módosítva, hogy a színházi bizottság csupán véleményező testület lesz; színházi ügyekben I. foku hatóság a tanács, II.-od foku a közgyűlés és III.-ad fokban a miniszter határoz. Lényeges változás az is, hogy a színházgazdát a közgyűlés választja. — A szabályrendelet illetően változtatására az indította a tanácsot, hogy a miniszter a temetőkre felügyelő-bizottság szabályrendeletét sem hagyta jóvá, mivel minden anyagi dolog a tanács körébe tartozik, mert ez felelős a város vagyonáról.

Dr. Hoványi Géza megbotránkozik azon, hogy a tanács a temetőszabályrendeletet összehasonlítja a színházzal; a színházi bizottság kulturális ügyekkel foglalkozik. Ha csak véleményező testület lesz a színházi bizottság, nem teljesítheti feladatát, nem lesz tekintélye s nem fogadja el senki a tagságot. A tanács intézkedjen a színház vagyoni ügyeiben, de nem helyes, hogy kulturális ügyekkel foglalkozzék. A színházi bizottság csak a szellemi vezetést akarja megtartani, de ehhez bizonyos hatalom kell. Nagyon különös állapotok keletkezhetnek, ha a színházgazdát tudja, hogy nem függ a színházi

bizottságtól. A tanács különben is el van foglalta s nem is érti a szinügyet.

Mezey Mihály nem működik olyan szinügyi bizottságban, a mely csak véleményező testület. Igy nincs semmi célja a bizottságnak s intezze a szinügyet egészen a tanács.

Dr. Dési Géza a tanács előterjesztését tendenciozusnak, maliciozusnak és igazságtalannak tartja. A fogyasztási adókat ellenőrző bizottság is polgárokból áll s ezek mégis szabnak ki bírságot. Miért nem vette ezt irányadóul a tanács. De azt látja, hogy a szinügyi bizottsággal szemben féltékeny a tanács; pedig a bizottság csak azt kéri, hogy a kultura érdekében dolgozhassék. Komoly bizottság a tanács által tervezett szabályzat alapján nem működhet. Ha a szabályzat egy keresztül megy a közgyűlésen, a szinügyi bizottság tagjai mondjanak le.

Rimler Károly kijelenti, hogy a tanácsot nem vezette semmi tendencia. Ő ellenezte a szabályzatot, de a tanács többi tagjai ellenérveket hoztak fel.

Mihelji Adolf zokon veszi a tanács előterjesztését, mert ilyenre a szinügyi bizottság nem adott okot. A tanács különben sem végezheti a színház szellemi vezetését.

A szinügyi bizottság végre azon határozatot mondotta ki, hogy a szinügyi bizottság nem ragaszkodik feltétlenül ahhoz, hogy véglegesen határozzon a szinügyi bizottság megválasztása kérdésében, a szellemi vezetéshez azonban feltétlenül ragaszkodik s ezen álláspontjának a mai közgyűlésen leendő kifejtésére az elnököt felkéri.

Somogyi szintársulata.

Dr. Hoványi Géza elnök bejelenti, hogy felhívására Somogyi Károly szinügyi bizottság bement a tagokkal kötött szerződéseket s azok megegyeznek a korábban bemutatott névsorral. Új tagnak Balázs Olgát szerződtette a drámai szakra, aki bár kezdő, de az eddigi fellépésekből ítélve rendkívüli tehetségnek tartják. E mellett Somogyi gondoskodik megfelelőleg vendégszereplőkről, akik pótolják a drámai hősnő szerepkörénél esetleg előforduló szükségletet. — Külön zenekara nincs Somogyinak, hanem a helybeli katonai zenekart szerződtette, amit helyesen Hoványi elnök. Két karmestere van; ezek egyike Deli Henrik. — Az új darabokat — mintegy 24-et — mind játszani fogja a Somogyi társulata. Nyárai csak Virágvasárnapról lép be a társulat tagjai közzé.

Elnök előterjesztéseit tudomásul vették.

A megnyitó előadás.

Az új színház megnyitó előadásának programját a szinügyi bizottság és a Szigligeti-Társaság e célból kiküldött albizottsága már összeállította. Ennek a két albizottságnak a jegyzőkönyve szerint a színház ünnepélyes megnyitása alkalmából a város diszközgyűlést tartana, a melyen a szinügyi bizottság elnöke: dr. Hoványi Géza méltatná az ünnepet s a színház történetére térne ki.

Utána Rádl Ödön, a Szigligeti-Társaság elnöke indítványozná a színház elnevezését. (Ez már idejét mult.)

A polgármester átadja a színházat Somogyi igazgatónak.

Disztrakciót rendezne a város.

Este a megnyitó disztrakciót Endrődy Sándor Prológjával kezdődnek; azután dr. Várady Antal: Előjátéka és Hunyady László opera egy felvonása következik.

Végül Huzella Gyula indítványozta, hogy előkelő műkedvelőkből állítsanak össze egy előkép csoportot a Szigligeti darabjainak kiválóbb alakjaiból.

Dr. Hoványi Géza szólott a kérdéshez. A megnyitó ünnepélyt minden országos jelleg

nélkül akarják megtartani. Ugy is sokat áldozott a város a színházra. Javaslatához képest a megnyitó ünnepély műsorát a következőképp állapították meg:

Városi diszközgyűlés délután.

Dr. Hoványi Géza elnök méltatja a színház építését, Rádl Ödön pedig a színház kulturális jelentőségét fogja kifejtetni.

Utána polgármester átadja a színházat Somogyi igazgatónak.

Disztrakciót, a fentebb közölt műsorról. Csupán az előképek kérdésében Somogyi igazgatótól kérnek véleményt.

A disztrakció után disztrakció.

Felmerült az az eszme, hogy a megnyitó disztrakció ingyenes lenne s arra a város meghívókat bocsátana ki. Ezt azonban elejétették.

A disztrakció bérletszűnetben lesz tartva s arra a bérletnek is meg kell váltani a jegyeket. Meghívó csupán a prológ és előjáték írói és a Nagyváradon működött és még élő szinügyi igazgatók lesznek.

Konstatálta a bizottság, az összes páholyokra már jelentkeztek bérlet s viszont az összes eddig jelentkezők kapnak páholyt.

Igen óhajtható volna, ha a bérletek ügyében Somogyi Károly igazgató mielőbb intézkednék.

Ezzel véget ért az ülés.

Leányaink testi nevelése.

Hasonlitsuk össze a leány testalkatát a fiúval. A leánynak arcza és egész termete kisebb, tagjai finomabb szerkezetűek, gömbölyűbbek, de általában gyengébbek; izmai vékonyabbak, puhábbak; mellüreg, szive, tüdije, gégeje kisebb, gégsipja szűkebb, hangja hajlékonyabb, vérkeringése és érverése gyorsabb; növése, fejlődése is korábbi, mint a fiúé. Tehát szervezetének gyengébb volta s fejlődésének gyorsasága miatt is nagyobb védelmet, több gondoskosságot kíván a leány testi élete.

És ha azt vesszük, hogy törékeny szervezete mellett mennyi veszély vár rá az életben; milyen tövises előtte az életútja; milyen sokat kell majd túrnie; hivatásánál fogva mennyi fájdalom, szenvedés vár reá: a nőnevelés legfőbb feladatának kell elismernünk azt, hogy a leányok testét lehetőleg erőssé, egészségessé, ellenállóvá fejlessze. De nem csupán a leány egyéni érdekei teszik ezt a nőnevelés fontos feladatává, hanem a nemzet legszentebb érdekei is. Hisz a leányok lesznek tovább plántálói az emberi nemnek; ők lesznek nevelői, gondozói erejének; ők a közegészségügynek főtényezői.

Bizonyára ez a meggyőződés okozta, hogy a leányok testi nevelésére már akkor is gondot fordított az emberiség, mikor a leánynevelésről még alig volt szó. Ez okozta, hogy a régi Görögországban ép olyan súlyt fektetnek a leányok testi fejlesztésére, mint a fiukéra. Spártában a testedzésben, a test fölött való uralkodásban, a gazdagság, kényelem, pulhaság megvetésében gyakorolták a leányt. Versenyt kellett küzdenie a köztéren az ifjával s olyan erős, edzett lett, hogy a család gondjaiban épen egy részt vehetett, mint a haza védelmében.

Hova lettek azok a gyönyörű, erőteljes női idomok, melyeket a görög szobrokban bámulva szemlélünk? Hova az ósanyák tisztelet parancsoló alakjai? Halovány arc, szűk mell, elgörbült gerincoszlop, tulsovány, vagy talpkövér testalkat. Ime általában a mai föl-szabadított nő szervezetének jellemző vonásai. Azon szervezeté, mely érzékeny az időjárás legkisebb változásai iránt, mely nem képes huzamosabb, erősebb mozgásra, mely nagyon is hajlandó minden betegségre és kitűnően alkalmas a histeriára.

Mindez pedig a leányok testi nevelésének elhanyagolásából ered, mi nem 1—2 évnek büne csupán. Évtizedek óta nagyot haladt a női műveltség és nagyot hanyatlott a női szer-

vezet ereje, épsége. Nem mintha a nő lelke nem bírná meg a kor követelte műveltségi fokig való fejlesztést, hanem mert elesett testének arányos nevelésétől s így szellemi haladása közben megszűnt az egyensúly testi s lelki ereje közt, az utóbbinak javára, testi erejének feltűnő kárára. Igaz, hogy a fiu nevelésében ép így emelkedtek a kor követelményei s a modern nevelés az ő lelkét is csak úgy megterheli; de ő neki erősebb szervezete mellett meg van a szabadabb mozgás, cselekvés előjoga s valahogy pótolhatja a testi nevelés hiányait. Futkoshat künn, a házon kívül, az utcán, réten völgyön-hegyen. A leánynak pedig illedelmesnek, szerénynek kell lennie, otthon kell ülnie és felügyelet nélkül sehova sem mehet; hanem a mi ideje a tanulás után megmarad, azt csendes játékkal, gyakran kézimunkáján görnyedezve tölti el; nem is csoda, ha szeszélyes, főfájós és fájni jár belé a lélek.

Általában nemhogy testi nevelésben részesítsék a leányt a családban, hanem még testének természetes kifejlődését is gátolják. Mennyi egészségellenes dolgot követnek el csak a ruházat kérdésében is. Nem maradhatna meg a ruházat legalább a leány gyermekkorában eredeti czélja mellett? Hogy védje a testet az idő viszontagságai ellen s óvja a külső behatásoktól. De az anyák még tetszősebb akarják tenni a ruházattal a teremlő kézből hibátlanul, üdén kikerült testet. Szűk derekat, kemény gallérokat, öveket, sőt fűzőt is erőltetnek rá csakhamar és meggátolják annak természetes fejlődését; ekként megnehezítik a légzést, a belső szervek működését megzavarják, a mellkas eredeti formáját eltorzítják.

Azt a drága időt, melyet így a szülők leányaik káros cziczomázására pazarolnak, sokkal hasznosabban fordíthatnák azok testének okos szerű gondozására. Szoktathatnák őket helyes testtartásra; hajuknak, bőrüknek, fogaiknak egész testüknek tisztántartására ápolására; miáltal sokkal jobban biztosíthatják leányaik szépségének jövődő fenmaradását is, mint az ideiglenes, romlandó cziczomával. Viz, szappan, fésű, azok a szépítő szerek, melyek az anyák különös gondját képezhetik s nem ajánlhatók eléggé a leányok testi erejének edzésére a hideg fürdők, lemosások. Fölkelés után naponta friss hideg vízben állva dörzsölje le testét a leány gyorsan, azután ugyancsak gyorsan törülje meg, majd felöltözve tegyen mérsékelt mozgást a mosás után és állandó egészségé, virulása biztosítva leendő. Alighanem Achilles testi erejét is így fejlesztette az édes anyja sérhetetlenné: a Styx vize bizonyára jó friss, hideg volt s abba sokszor mártogatta az ép testalkatu ifju Achillest.

A bőr tisztántartása és edzése bizonyára nagyon fontos a test épségben tartására s azok a 80 éves asszonyok, kiknek emlékéit mindig tartó szépségükért, testi-lelki frissességükért megőrzi a történet és az emlékezet, — nem használták gyermekkorukban és egész életükben más szépítőszert, mint a hideg vizet és friss levegőt.

És nemcsak a test külsejének gondozásától, meg a ruházattól függ a leány testének zavartalan fejlődése, de nagyon nagy hatása van rá a táplálkozásnak is. Valamint az épület ereje és szépsége az építő anyagoktól, az építés módjától függ: ugy függ a fejlődő test szervezete a neki nyújtott tápanyagok minőségétől, az étkezés rendjétől. Hiszen a tápszerkekből épül tovább, azzal pótolja az elhasznált erőket.

Pedig az étkezés tekintetében épp egy el-tértünk már a természetestől, mint ruházat tekintetében. Erősen fűszerezett, zsíros ételeink különben sem alkalmasak a fejlődő test nyugodt táplálására, hozzájárulnak még a kávé, a tea, a szeszes italok, melyekben a kicsinyeknek szintén bő részük van. Hát még a sok pompás színezetű, művészi csukorka, melylyel a szerető anyákon, apákon kívül a jó néni és bácsik is bőven elárasztják őket, mennyire hátráltatják, mennyire rontják a fejlődő test emésztő készülékét.

A családok mai életmódja különben sem alkalmas arra, hogy egész éges testet neveljen a leányoknak. A fényűző lakomákat takarékosági böjt-időszakok váltják fel s az ét-

kezés minőségében és idejében inkább tekintetbe veszik a társadalmi szokásoknak, mint a gyermeknevelésnek követelményeit. Így aztán sokszor a késő éji órában étkedik a gyermek és súlyos emésztési zavarokon kívül a felnőttek izgalmaiban is része van. Hogy mindez nem alkalmas a test fejlődésének szabad menetét, nyugalmat biztosítani, azt mondani sem kell.

Milyen furcsa dolog is az, hogy féltik a kis lányt a levegőtől, szélétől; óvják a bőrt a napsugártól s kiteszik ideje korán a felnőttek társaságában a szenvedély viharainak, a rendetlen életmód veszélyeinek, melyek igazán megronthatják arcának, testének szépségét.

Nagy pusztítás az, melyet az életviszonyok ilyen irányban a leányok egészségében elkövetnek; nem csoda, ha akadnak komoly gondolkodók, kik orvoslásképpen a spártai rendszert óhajtanák visszaállítva; azt a törvényt, mely kivesszi a lánynevelést is a szülők kezéből és államügyggyé teszi. Hanem annyira még sem vagyunk. Vannak még okos jó anyák, kik inkább lemondanak a nevelés időszakára maguk is a társas örömeiről, zajos összejövetelekről, hogy megóvják leányaikat azok káros hatásaitól és idejüket, erejüket egészen a családnak, leányaik nevelésének szentelik.

Csak hogy ezek részéről egy másik veszély fenyegeti a testi nevelés ügyét. A leánynevelésben buzgólkodó anyák könnyen tulzása esnek leányaikkal szemben táplált igényekkel. Talán megőrzik őket külső veszedelmek ellenében, de kiművelődésükre nagyon is kihasználják a fejlődés korszakát. A leánynak azt az idejét, a mi az iskolai órarend szerint fennmarad, betöltik gondosan magántanulmányokkal, zenével, nyelvek tanulásával, festéssel, kézimunkával stb. Ott görnyed aztán a lány naphosszat a falak közt s elveszti szellemi és testi rugalmasságát. Az iskolában eleget ül egy helyben a fejlődő leány: otthon szárnyra kellene bocsátani, ki az Isten szabad ege alá, mert igaz, hogy »Mozgás az élet, nyugalom hervadás« és »Az árnyas helyen nőtt növénynek sem színe, sem illata, sem ereje.«

A mozgás megedzi az erőket, az edzés erőssé, keménynyé teszi az embert, a külső veszélyekkel szemben, melylyel telve vannak az életutak. Mint a hogy sok súlyos betegséget a beoltás, úgy teszi ezeket ártalmatlanná testre-lélekre nézve az edzés. Az erőteljes, edzett leány a téli fagyot, a nyári hőséget, esőt, szelet, havat épen úgy tudja tűrni, mint a testi fájdalmakat s az ilyen erős lélekkel kibírja a szenvedéseket is.

Csak hogy az ilyen leány nem a szobalevegőben terem és nem becézgető nevelésnek gyümölcse, hanem az olyan okszerű nevelés, mely a serdülő korban naponta 1—2 órai sétát rendel a leánynak, mely nem csak fejlesztí teste izomerejét, hanem gyakorolja is rendszeres testmozgással: tornával, gyaloglással, uszással, korcsolyázással, táncz-czal. Ez utóbbi ugyan már nem testfejlesztő mozgás, hanem idegizgató, sokszor egészségromtó társas élvezet, nem úgy, mint a görögöknél, kik magukban — nem párosan — végezték a táncz rythmikus mozgásait s egész testükkel tánczolva, arányosan fejlesztették vele izmaikat, valamint testük hajlékonyságát, mozdulataik kecsességét. A mai táncznál sokkal egészségesebb mozgás a labdajáték, anynyival inkább, mert tágas téren kell lefolynia.

De bármely rendszeres testmozgás áldásosabb a fejlődő testnek legfontosabb életműködéseire, légzésre, vérkeringésre, emésztésre, mint a lusta mozdulatlanság. A váll, nyak, mellkas s egyéb részek izmai szerepelnek ezeknél az életműködéseknél. Ha már most rendszeres mozgási gyakorlatok által fejlesztik, erősítik ezeket az izmokat, akkor azok munkája elevenebb, hathatósabb; így aztán szabadabbá válik a lélegzés, élénkebbé a vérkeringés, gyorsabbá az emésztés s a belső jólét külső kifejezést is nyer; a mennyiben ruganyosabbá, könnyebbé válik a test mozdulata, tartósabb lesz az egészség, virulóbb az arc, hosszabb az ifjuság tavasza. Egyidejűleg üdőbbé válik a lélek is, növekszik az önbizalom és munkakedv . . .

Itt bizonyul be legjobban, milyen szorosan összefügg a test és a lélek. Nem tagadható, hogy a test egészsége jótékony hatással van a kedély vidámságára és viszont. Az elpuhult, beteges testben nincs tetterő. Viszont az egészséges test hasznos működése: a munka a léleknek is nyugalmat, önértetet kölcsönöz.

A legnemesebb erényeket, az Isten legszebb adományait is csak úgy fejtheti ki a nő, ha testi szervezete erős, egészséges. Azért olyan nagyon fontos leányaink testi nevelése.

A nők ugyan nem angyalok, de természetes hivatásuk sokféle ágához valóban szárnyakra volna szükségük. Ezeket a szárnyakat pedig csakis a körültekintő, gondos testi nevelés adhatja meg nekik.

Özv. Dr. Személy Kálmáné.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünneppnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 12. Városi közgyűlés.

Julius 14. Iskolaszéki ülés d. u. fél 5 órakor.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

* Személyi hír. Turi Gyula festőművész Nagyváradon időzik.

* Kisfaludy Sándor háza. A magyar irodalom egyik újjáteremtőjének házikóját jul. 4-én elárverezték. Az ingatlant, mely eddig Kisfaludy Márton negyvennyolczas honvédezedes özvegyének és gyermekeinek tulajdona volt, Hornig Károly báró, a veszprémi püspök vette meg 4000 koronáért s első dolga volt értesíteni az özvegyet, hogy számára a házban szabad lakást enged élte fogytáig.

* Háziezredünk készenlétben. Katonai körökből rendkívül érdekes hírről értesültünk. E hír, ha valónak bizonyul, nagy felfordulást fog okozni városszerte, de főként a 37-ik gyalogezred tisztjei és legénysége között. E szerint a 37-ik gyalogezred felsőbb helyről parancsot kapott a teljes hadi készenlétre s egyszersmint a tartalékosok behívására. A honnan e hirt veszszük, nem tartják lehetetlennek, hogy a 37-ik gyalogezred van kiszemelve a magyar ezredek közül a Kinába való ekspedícióra. A parancsot — hírforrásunk szerint — még egyelőre titokban tartják, de a tisztikar már értesítve van a készenlétbe helyező parancsról.

* Iskolaszéki ülés. Nagyvárad városi községi iskolaszéke szombaton, július 14-én délután fél 5 órakor alakuló ülését tartja a városházán.

* Pótsorozás. Bulyovszky József dr. polgármester elnöklete alatt f. hó 14-én felülvizsgálat, Miskolczy Árpád megyei főszámvevő elnöklete alatt pedig e hó 20-án pótsorozás lesz a kisvárosháza sorozó termében.

* A Perényi szoborra. Ugocsamegye Nagy-Szöllősen emléksobrot akar felállítani a vértanu Perényi emlékének s adakozásra kérte fel a törvényhatóságokat. Nagyvárad város tanácsa 50 koronát utalványozott ki a vértanu szobrára.

* Életveszélyes játék. Felhíborító esetről tett jelentést a rendőrségen dr. Bozóky Alajos, a kir. jogakadémia igazgatója. A jogakadémia épülete előtt néhány vakációzó, vásott lurkó a levezedelmesebb szórakozást enged meg magának. Parittyával lövöldöznek utcán. Betörnek az ablakokat. Ugy, hogy az igazgatói irodában valósággal életveszélyes dolog dolgozni. A Kőfaragó-utcán hasonló skandalózus állapotok vannak. Tegnap reggel egy félkilós

kő repült be a dr. Bozóky igazgató ablakán, melylyel gesztenyére dobáltak a haszontalan kölykök. A kő csörömpölve verte be az ablakot, de szerencsére senkit sem talált. Ezek ellen a tarthatatlan állapotok ellen sürgős intézkedést kér Bozóky igazgató, kinek panasza különben az egész utca lakóit közelről érdekli. Gerő főkapitány azonnal intézkedéseket tett a skandalózus esetek orvoslására.

* Uj névben tilos a th. A hivatalos lap jelenti: A m. kir. belügyminiszterium 1898. évi 118,687. sz. alatti rendelete, mely Fischer Imre nyitrai illetőségű ugyanottani okleveles mérnök vezetőnevének »Forbáh«-ra kért átváltoztatását megengedte, újabb változtatás alá esett, a folyó évi 52,434. számú belügyminiszteri rendelet megengedvén, hogy a »Forbáh« név »Forbát«-ra helyesbítették.

* Az atya gondatlansága. A turócmezgye Klicsin községben egy atya könnyelmű gondatlanságának áldozata a saját gyermeke. A mult szombaton két óra tájban a Vág folyó a nagy esőzések miatt nagyon megdagadt és a rajta levő kompot fenyegette. Az atya ekkor a faluba sietett több emberért, hogy segítsék a kompot a parthoz huzni, öt éves fiát pedig a kompon hagyta. Eközben nagy gyorsasággal jött felülről egy elszakadt tutaj s neki ment a komponak, minek következtében az összezúródott és a gyermeket a hullámok elragadták. A gyermek segélykiáltásaira segítség érkezett és Ruttká mellett ki is fogták, azonban akkor már halott volt.

* Érmihályfalviak kérvénye. Az érmihályfalvi kereskedők és iparosok folyamodványt nyújtottak be a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben kérik, hogy a helybeli kereskedők és iparosokat a helypénz fizetése alól felmentse. A kereskedelemügyi miniszter a kérelmüket elutasította.

* A hű szolga temetése. Bokor József püspökségi levélhordó hűlt tetemeit nagy részvét mellett helyezték tegnap délelőt öröknyugalomra, a Szent Vincze-intézetből. A temetésen megjelentek Fetser Antal kanonok, Nogely István tb. kanonok, dr. Vucskics Gyula plebános, Halász Gyula, Peszky Ferencz áldozárok, dr. Schweiger Ede, Belezny Antal stb. A Réti Népkör tagjai testületileg jelentek meg, Gábor János elnök vezetése alatt. A gyászszertartást és az olasz-i plebánia templomban a requiemet Dencs János tb. kanonok végezte segédlettel. A koporsón két szép koszoru volt elhelyezve.

* Az eltűnt ügyvéd a hivatalos lapban. Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Haasz Soma dr. orosházi ügyvéd székhelyéről ismeretlen helyre eltávozván, irodája részére a halaszthatatlan teendőket teljesítésére Hauser Mór dr. orosházi ügyvéd rendeltetett ki gondnokul.

* Öngyilkos csizmadia. Tegnap Papp László csizmadia czinege-utcai lakásán egy rossz beretvával nyakát átvágta. Sebe szerencsére nem életveszélyes s nemsokára elhagyhatja az ágyat; amennyiben a rögtön elhívott orvosok a sebet bevarrták s most hozzátartozói gondosan ápolják. Az öreg csizmadia azért akart öngyilkos lenni, mert a fia mindig veszekedett vele s a perpatvart már nem tudta tovább szenvedni.

* A bécsi kötőlőködés ellen. A lapokban közölve volt, hogy Bécs városi közgyűlése kimondotta, miszerint a magyarországi városokba küldött levelek és más küldeményeken a városok neveit németül írják s erre felhívta Bécs lakosságát is. E szerint Bupapest Ofen-Pesth, Nagyvárad Grosswardein lenne stb. Szokoly Tamás törvényhatósági tag indítványt nyújtott be Nagyvárad városi törvényhatóságához, a melyben azt indítványozza, hogy írjon fel a város a kereskedelemügyi miniszterhez s kérje, hogy rendelje a m. kir. postának, miként

az Ausztriából érkező és német helynévvel el-
látott leveleket ne kézbesitse. Nagyvárad város
tanácsa az indítványt pártoló javaslattal ter-
jeszti a ma délutáni közgyűlés elé.

* **A budapesti erzsébetvárosi új templom
fölszentelése.** A székesfővárosnak legújabb
temploma, az erzsébetvárosi plebánia-templom
immár teljesen elkészült. A belső berendezési
munkálatok is annyira vannak, hogy a tem-
plom szeptember havában átadható lesz ma-
gasztos rendelkezésének. Az új templom párt-
ronusa magyarországi szent Erzsébet. Alapkö-
vét annak idején a király Ő Felsége tette le
és most újra fölkérik a király, hogy a föl-
szentelésen vegyen részt. A király döntésére
bizák különben a fölszentelés napjának ki-
tűzését. A fölszentelés fényes ünnepség kere-
tében megy végbe és a szertartást *Vaszary*
Kolos bibornok-hercegprímás fogja végezni. A
nagyszabású ünnep programját közelebb ál-
litják össze.

* **A leányok hibái.** Egy szellemes nő ol-
vasónk a következő módon állította össze a
leányok hibáit:

1. **A kíváncsiság.** Mikor a leány minden
legcsekélyebb dolgot tudni akar, akkor igazán
nagyon kellemetlen.

2. **A végnélküli csevegés.** A sokat beszélő
leány hasonlít a szarkához, a mely éppen nem
kellemes madár.

3. **A megszólás.** Annak a leánynak, a ki
másokat folytonosan megszól, hasonló a nyelve
a beretvához. Attól aztán mindenki óva-
kodni fog.

4. **A tetszelgés.** Az a leány, a ki erőnek
erejével tetszeleg, azaz folyton-folyvást arra
készíti az embereket, hogy őt szépnak tartásák:
szánalomra méltó.

5. **A hízogás.** A hízogó leányt mindenki
hamar kiismeri és kevésre értékeli.

6. **A csifrázkodás.** A ki nagyon szeret és
mindenkori akar csifrázkodni, az csak azt
áruja el, hogy saját szépségében nem bíz,
segítségre van szükség.

7. **A loncsosság.** Semmi sem idegeníti el
egy a férfit a leánytól, mint a tulságos, émel-
gőség menő csifrázkodás . . . csak még egy . . .
a loncsosság. A loncsos leány hasonlít a virág-
hoz, melyre piszkos rongydarabot akasztunk.

8. **Az otthonosság hiánya.** Az a leány, a
ki nem szereti otthonát — sohasem lesz jó
háziasszony és gazdaasszony. A ki nem tud
maganak dolgot lenni a nap minden részében,
az megérdemli, hogy soha háziasszony ne
legyen.

9. **Az állhatatlanság.** A csapodár leány
nem érdemes a komoly férfi bizalmára. A ki
rokonszenvét úgy változtatja, mint a ruháját, az
megérdemli, hogy végre is csalódjék. Az állha-
tatlanság jégre viszi a leányt.

10. **A vallástalanság.** A vallástalan leány
sohasem lehet igaz feleség, jó anya és ön-
feláldozó nő; a vallástalan nő valóságos
szörny.

Azt hisszük, hogy ez az összeállítás, a mely
szellemes, époly igaz is, mert nagyon is ráillik
a mai korra.

* **Büntetés az index hamisításáért.** A
budapesti egyetem tanácsa tizennyolcz egyetemi
hallgatót ítél el index hamisításért. Az elítélt
egyetemi hallgatókat a tanács részben félévre,
részben egy sőt két esztendőre is eltiltotta az
egyetemre való beiratkozástól. Az elítélt egye-
temi hallgatók nem maguk hamisították, az il-
lető tanár nevét indexükre, hanem valameny-
nyien egy jogász visszaélésének estek áldozatul,
ki magára vállalta az index aláírását, de a
tanár helyett ő írta oda a tanár nevét.

* **A német truppok betolakodása.** A mult-
kor megirtuk volt, hogy a szegedi ifjuság mily
tüntetést rögtönzött *Weiser* Jaques német zen-
ger truppja ellen. Végre akadt egy város, a
mely a betolakodó német orfeum ellen a leg-
erélyesebben tudott tiltakozni.

Mint hallottuk, a Szegedről kiűzött német
trupp Nagyváradon szándékozik nagyobb szeren-
csét próbálni, mint Szegeden. Igazán furcsa,
hogy éppen Nagyváradra akarnak jönni. Miért

éppen ide? Talán azt hiszik, hogy Nagyvárad
továbbra is asyuma leend ily magyarellenes
és magyar önértetést sértő német tuppoknak?
Nem lehet megtűrni, hogy a város homlokán
viselje a szégyenbélyeget. Debreczen, Arad és
Szeged városa már véget vetett a magyarelle-
nes járványnak s utánuk Nagyvárad, a magyar-
ság védbástyája az erdélyi bércek lábánál,
semmi esetre nem maradhat el.

S ha *Weiser* Jaques mégis annyira tapin-
tatlan lesz, hogy truppjával városunkba betolako-
dik, a nagyvárad hazafias közönség nem
részesítheti más fogadtatásban, mint Szegeden.

* **Modern háziasszony.** — No hallod asszony,
hiszen te nagyon sok vendéget hívtál meg.

— De kérlek, Artur, meg kellett hívnom min-
denkit, aki az estélyre kölesönadta holmiját.

* **Hamis forintos.** Tegnap a *Steiner* Albert-
féle üzlet egyik alkalmazottja 5500 frtot akart
a postán feladni, mely összeg egy része apró-
pénz volt. A felvevő postatiszt a pénz között
olvasás közben egy hamis forintost talált s
rögtön jelentést tett a rendőrségnek. A hamisi-
tott forintoston 1860. évszám van és az által
ismerhető fel, hogy szürkébb színű, mint a ren-
des ezüst forint.

* **Három ló bitangóságban.** A nagyszal-
ontai főszolgabíró jelentése szerint a homorogi
pusztán három bitangóságban levő lovat fogtak
meg. Az egyik 2 éves pejkanca, a második 2
hónapos kanca és a harmadik 2 hónapos
csődör. — A hatóság felhívást intézett, hogy a
három ló tulajdonosa a nagyszalontai szolga-
bírói hivatalnál jelentkezék.

* **André távozásának évfordulója.** Tegnap
mult három éve, hogy *André* társaival me-
részt utjára indult. Hollétét az eddigi kutá-
tások nem tudták kideríteni s azt hiszik, hogy
a merész kutató valamelyik tenger mélyén már
rég piheni csendes álmát . . .

* **Nagy birodalom.** A duodezfejedelem így
szól külügyminiszteréhez:

— Milyen különös szag tölti be országomat?

Miniszter: A szomszéd államban, felséges
uram, kávé pörkölnék.

Kinai háboru.

Hírek Kinából.

Sanghai, július 10. (Saját tud. táv.) Na-
gyon bajos Pekingből információkat szerezni,
mert a konzulok efféle közlemények tekintet-
ben teljesen Seng vasutigazgatótól függnek. Seng-
nek és a többi kinai főhivatalnoknak terjedel-
mes földbirtokuk van s így azt hiszik, hogy
Seng ez okból is minden lehetőt el fog követni,
hogy a külföldet a béke föntartására irányuló
törekvésében támogassa. Az arzenálokban tö-
megesen véteti föl magát a csöcselék a had-
seregbe. Ezeknek természetesen nem kell a
későbbi ellenőrzéstől tartaniok. A hatóságok, a
melyek egész figyelmüket a Jangevidék meg-
védésére irányítják, garanciákat adtak a Jange
kikötőben lévő idegenek megvédésére. Föltéve,
hogy idegeneknek ott állandó lakóhelyük van,
egy hadhajónak sem szabad ott csapatokat
partraszállitania. Az erődöket is csak egyes
hadhajónak szabad érinteniök. Ha többen
akarják az erődöket együtt érinteni, föltartó-
ztatják őket és esetleg rájuk lönek. Sengnek azt
a javaslatát, hogy kinai önkéntes hadtestet ala-
kítsanak, elvetették.

Tiencin veszedelme.

London, július 11. (Saját tud. távirata.)
A Daily Express jelenti Csifuból tegnapi kelet-
tel, hogy a kinaiak július 4-én 75,000 ember-
rel és száznál több ágyúval megtámadták

*Tiencint, a melyet 14.000 európai kaiona
védelmezett.* Legnagyobb veszteségük az oro-
szoknak és japánoknak volt. Egy 120 főnyi
orosoz gyalogsági századból csak öt ember ma-
radt életben. A németeknek is nagy veszte-
ségük volt. Az angolok 30 embert vesztek;
250 beteget és sebesültet, a kik nagyobbára
Seymour tengernagy hadoszlopából valók, nagy
folyamnaszadokon Takuba vittek. Utközben so-
kat szenvedtek a kinaiak folytonos zaklatásai-
tól. Július 6-án a kinaiak négyhüvelykes
ágyúkkal újra megtámadták Tiencint. Az euró-
pai csapatok tüzéségének sikerült a kinai
ágyukat 8 órai harc után elnémitani.

Japán katonák Takuban.

London, július 10. (Saját tud. táv.) A
Daily Express jelenti Csifuból: A japánok Taku-
ban már 22.000 embert szállítottak partra 36
nehéz mozsárágyúval és 120 táborigyúval.
Két japán kórházhajó is érkezett Takuba. Hir-
szerint a legközelebbi hét napon belül még
13.000 embert és négy nappal később még
10.000 embert szállítanak partra. A japánok
haditervében állítólag egész sor olyan hadmü-
velet van előirányozva, a mely két évnél hosz-
szabb időre terjed ki.

Az oroszok hadereje.

London, július 11. (Saját tud. táv.)
A Daily Express jelenti Csifuból tegnapi
kelettel, hogy Ardinnál, Kirintől délke-
letre, a vasuti vonal mentén, Kirin és
Cicikár között 30.000 orosz katona áll.
A kinaiak Ardintól délre elpusztították az
összes hidakat és egész Dél-Mandsuriá-
ban rémuralom van.

Tuan herceg ediktuma.

London, július 11. (Saj. tud. táv.)
A Daily Mail jelenti Sanghaiból, hogy
egy példányban odaérkezett *Tuan* her-
cegnak egyik ediktuma, a melyben a
herceg császárnak kiállja ki magát.

Az orosz követség legyilkolása.

Frankfurt, július 10. (Saját tud.
táv.) A Frankfurter Zeitung egy pétervári
távirata szerint a pétervári bank Kinából
azt a távirati hirt kapta, hogy az orosz
követség tagjait a legkegyetlenebb mó-
don megkínálták és aztán meggyilkol-
ták. Egyeseket forró vízzel leöntöttek s
aztán leütötték fejüket.

További, szintén kinai forrásból eredő
táviratok azt jelentik, hogy Csing és Tuán
hercegek párthivei közt a harc a fővá-
ros utcáiban még egyre folyik.

Bizonyossá lehet venni, hogy a csá-
szár és a császárné még élnek.

Kolera Kohatban.

London, július 11. (Saj. tud. táv.)
A Times jelenti Szimbából, hogy Kohat-
ban, a honnan nemrég egy sikh-ezred
ment Kinába, nagy kolerajárvány dühög.
A mult héten 207 megbetegedés fordult
elő a benszüllött helyörség között és a
táborigyűlésben A betegek közül 77
meghalt.

A francia követ jelentése.

Páris, július 11. (Saját tud. táv.)
A párisi kinai követ egy táviratban ér-
tesítette *Delcasse* hadügyminisztert, hogy

Lihungcsang Pekingben van. A kínai katonák és a lázadók, a kik a követsegeket ostromolták, már lassanként elszéledtek.

TANUGY.

A debreczeni Svetits-intézet értesítője az 1899—1900-ik évről. Özv. Svetits Mátyásné, szül. Krojanitz Anna volt az a hitbuzgó nő, a ki 1882-ben egész vagyonát egy Debreczenben felállítandó s apácák vezetésére bizandó leánynevelőintézetre hagyta. Ez az alapítvány dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök 30,000 frtos adományával kiegészítve lehetővé tette az intézet megnyitását. Ezóta a Miasszonyunkról nevezett szegény iskola-nővérek vezetése alatt áll fenn az iskola s debreczeni közönség általános elismerése közt, az ottani katolikusok büszkeségére. Van benne négy elemi, négy polg. leány osztály, négy évfolyamos tanítónő képezde, továbbképző tanfolyam és 35 növendék számára internátus, úgy, hogy az intézeti épület már is szűknek mutatkozik. Ugy a felszerelés, mint a végzett tananyag teljesen megfelel az állami tantervek által felállított követelményeknek, sőt azokat több tekintetben felül is haladja. Az idegen nyelvek gyakorlati elsajátítására különös gondot fordítanak, de nem feledkeznek meg az egészséges testi nevelésről sem. Egyáltalán az intézetnek fokozott fejlődése konstatalható, a miben nagy része van a tevékeny igazgatónak, *Wolajka* Nándor, cz. püspök, debreczeni prépost-plebánosnak.

A nagyváradai közs. polgári leányiskola értesítője az 1899—1900. tanévről. Összeállította *Rechné Bauer Zsófia*. Bevezető értekezést özv. *Személyi Kálmán* tollából közöl az értesítő. A kitűnő író cikkeit fölsőleges itt bővebben dicsérnünk, eléggé dicséri az a szemelvény, melyet belőle lapunk mai számában közlünk. E helyen is ajánljuk a szülők, különösen pedig a *lányos mamák* figyelmébe azokat a nagy igazságokat, melyeket *Személyi* az ő szokott könnyed, csevegő modorában előad a leányok testi neveléséről. Ennek az értekezésnek érdekes pendantja következik az igazgatónő évi jelentésében, mikor arról panaszkodik, hogy »az ifju nemzedék évről-évre gyengébb és sanyább lesz és az idegesség valósággal elszomorító mérveket ölt. Ideggörcs, vitus táncz, hátgerincz-görbülés stb. oly gyakoriak, hogy nem-sokára nem lesz leány, a ki a rajz és kézimunka tanulását elbírja.«

Az elmúlt évben is a polg. leányiskola 231 növendéke közül 17 nyert fölmentést a rajz és kézimunka alól, 4 pedig orvosi tanácsra több hónapon át »levegőt változtatni« volt, vagyis majdnem 10% szenvedett valami ilyen »modern« állandó betegségben. No de nem is csoda, hiszen a közs. polg. leányiskola szűk, czélszerűtlen helyiségnek még akkora udvara sincs, hogy a tornatanítást el lehetne végezni benne s játszótérre sem lehet vezetni a növendékeket, mert az sincs. Nem méltánytalan kívánság tehát a színház után egy új leányiskola felépítése sem! Egyebekben az igazgatóság s a tanítónői kar megtett mindent, a mi a növendékek előhaladását biztosíthatta. Meglátogatták a régészeti muzeumot s a Biharmegyei Nőegylet által rendezett műkedvelői kiállítást is. A 231 növendék közt volt róm. kath. 31. gör. kath. 1, gör. kel. 2, ev. ref. 71, ág. ev. 6, zsidó 113; magyar 228, német 3. A mulasztott órák száma 10243(!), a miből egy tanulóra esik 435 1/2 óra átlagos mulasztás (talán egyszerűbb lett volna a látogatott órákat kimutatni?)

Kicsinyek ünnepe. Szerdán tartották meg a *Dyck* Ferencné óvodájában az óvodai ünnepet, melyen igen diszes közönség vett részt! A hatóság részéről megjelentek: *Gramma* Döme

kir. tanfelügyelő, *Böszörményi* Géza kisdudóvodai felügyelő bizottsági elnök. A bemutatottjátékok, énekek, szavaltok nagy örömet és meglepést keltettek a jelen volt szülőkben és hatósági képviselőkben, minek *Gramma* Döme kir. segédtanfelügyelő az óvónőkhöz intézett szép szavakban méltó kifejezést is adott.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: Votisky Antal.

11.
Kilebbent, nesztelelenül, mint a hogy jött és kévéssel azután oly komolyan, mintha jóléte vagy boldogtalansága függött volna tőle, tanácskozott komornájával egy ezüst csokrokkal kihimzett fekete selyemruha Valenciennes betétjén. Mikor egyedül volt, leült maga a varrógéphez és egész nap a legnagyobb buzgalommal varrt, minden figyelmét a munkára fordítván. Jót tett neki a gép zakatoló mozgása és lábai daczos mozdulattal hajtották a lendítő kereket.

— Ha férfi volnék, — gondolta Lia — akkor talán vadásznék, usznám, vagy lovagolnék, elmennék vig társaságokba és bort innám — asszony vagyok, leülök a varrógép mellé. Hogy az én gondolataim az elegáns gavallérok csoportjával, vagy a fülbemászó bálzenével, az én saját dalaimmal vagy ezen kerék zsinórával vannak eltelve — a végeredményében, mind egy. Változatosság után kell látni, mert másképp ballatszok a szemrehányás és a kínzó kérdés ide benn!

A bazár öt napig tartott a hercegi palota nagy termeiben, melyeket Jozefin hercegnő, a nőegylet védőnője a legszívesebben bocsátott ezen czél szolgálatára. Nyolcz ujtóalatt díszített a Lia öltözésoszobájában: fekete bársony, fekete selyem szürkeprém betéttel — mind a legapróbb részletekig azon kitűnő összhangall egyeztetve össze, mely minden öltözetét kiemelte. Nem csinált neki az különös örömet, hogy fényes öltözetekben jelent meg, férje nem sokat adott erre, az emberek pedig, kik őt csodálták, előtte többé-kevésbé mind közönyösek voltak.

A hercegnő Liával, mikor bemutatták neki, sokat foglalkozott. A szép asszony, ki oly hamar beszéltetett magáról, kire senki egy ellenséges indulatu szót nem emelt, felköltötte figyelmét és Lia elfogulatlansága a fenséges asszonnyal szemben, választékos beszédmodora, mely saját szerű lényével annyira egybehangzott, még növelte az érdeklődést iránta. Ezenkívül ősmerte a hercegnő egyesek tervét, kik Friedhofot, a milliomost a fővároshoz akarták láncsolni s őt állami tisztségre megnyerni. Társalgásuk végén a hercegnő kis virágcsokrot vett, melyet Lia ügyes kézzel készségesen válogatott össze a kosárban levő nagy készletből.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Gyöngyösi Gyula ur üzlet-társ a hitelezőivel kiegyezett és a mai naptól fogva ismét fizetéképes, miről a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesítjük és b. pártfogásáért továbbra is esedezve, vagyunk

kiváló tisztelettel

Fudally és Társa
férfi szabók.

TAVIRATOK.

A megtámadott miniszter.

Badapest, július 11. (Saját tud. táv.) A Pester Lloyd keddi számában nagyon hevesen megtámadta *Darányi* Ignác földmivelésügyi minisztert, mit a fent nevezett lap állítólag csak felsőbb sugallatra tehetett meg. Erre vonatkozólag egy *Darányi*hoz közel álló politikus kijelenti, hogy *Pester Lloyd* támadása az "Egánüggyel", áll összefüggésben és megczáfolja azt a valótlan hirt, mintha az a cikk felsőbb sugalmazás folytán iratott volna, mert a kabinet *Darányival* *solidaris*. *Darányi* miniszter tegnap egy újságírónak felháborodva szólt a cikkről s kijelentette, hogy beszédjének hiteles szövegét meghozatja és a cikk valótlan állításaiért elégtételt keres magának.

Az angol parancsnok a tengerésztünkről.

Trieszt, július 11. (Saját tud. táv.) *Sir Frischer*, az angol hajóhad parancsnoka ma egy újságíró fogadott, ki előtte a következőket mondotta: »Konstatálom, hogy az osztrák-magyar haditengerészetet igazi munkánál láttuk és megbámultuk. Ezzel a baráttal szeretnénk harcolni. Van ugyan egy másik fegyverbarátunk is, a kit nem akarok megnevezni. De ezt kissé háttérben tartjuk, mert láttam hajóit, azonban tapasztaltam, hogy mikor igazi munkáról van szó, nagyon bizonytalanul vagyunk vele összekötve.«

Sommsich grófnó balesete.

Berlin, július 11. (Saját tud. távirata.) Ma délután *Szögyén-Marich* berlini követünk leánya, *Sommsich* grófnó kikocsikázott, a mikor a lovak megbokrosodtak és a grófnó a kocsikerekei alá esett. Az elgázolás folytán a grófnó szerencsére csak kisebb sérüléseket szenvedett.

A szegedi tüntetők.

Szeged, jul. 11. (Saját tud. távir.) Mint nekünk szegedi tudósítónk telegrafálja, a rendőrség az orfeum elleni tüntetőket a kihallgatás után *felmentette* és az orfeum német számait betiltotta.

A kapuczinus-provincziális halála.

Bécs, július 10. (Saját tud. táv.) *Steiner* Rikárd, a kapuczinus-rend provinciális a rend nesztora, 82 éves korában meghalt. Holttestét a beszentelés után hazájába, Moór fejrmegeyi községbe viszik, a hol örök nyugalomra helyezik.

Szerbek a portánál.

Konstantinápoly, jul. 10. (Saj. tud. táv.) A porta ma azonos tartalmu jegyzéket intézett a szerb, görög és román követsegekhez a különbözeti vámtarifa dolgában. A jegyzék, mint már előre közölték, kijelenti, hogy a porta hajlandó tárgyalásba bocsátkozni kereskedelmi szerződések kötése végett, de a különbözeti tarifa érvényben marad a szerződések megkötéséig. Ideiglenes egyezményeket, a porta nem hajlandó kötni. Mijatovics szerb követ ma a Jildiz-pajotában komolyan felszólt az ellen, hogy ellene a különbözeti tarifát, ellenben Montenegró és Bulgária ellen a 8%-os tarifát alkalmazzák. Ugyanilyen lépéseket tett a szerb követ a portánál is.

Angol hajók Tiesztben.

Trieszt, július 11. (Saját tud. táv.) Goës gróf helytartó felesége délután 2.45 órakor a Surprise yachtra ment Fisher angol hajórajparancsnok feleségének látogatására. Tegnap az angol matrózoknak csak egy kis része kapott engedelmet a partraszállásra, ma azonban este 6 óra után 2000-nél több angol matróz jött a városba, változatos egyenruhájával tarkítva az utcák képét. Különösen feltűnt a tengerészeti gyalogság és tűzérőség élénkpiros egyenruhája és fehér tropikus egyenruha. Délután 2 és hat óra között megengedték a közönségnek az angol hajók megtekintését.

Trieszt, július 11. (Saj. tud. táv.) Sir John Fischer angol hajórajparancsnok este fél 9 órakor 25 terítékű diszlakomát adott a Renown vezérhajón. A meghívott vendégeket a tengernagy gőzbárája vitte a partról a tengernagy hajóra. A hajón a vendégeket Fischer hajórajparancsnok üdvözölte, a házigazda tisztjét pedig a Renown parancsnoka teljesítette a többi tisztekkel. A lakoma alatt az angol tengerészeti zenekar játszott. Az asztalfőn Goës gróf helytartó ült. Vele szembe Lützwow gróf osztályfőnök foglalt helyet. Ott voltak továbbá Montecuccoli gróf, az osztrák-magyar hajórajparancsnok, Brosch és Sachs ellentengernagyok, Conrad vezérőrnagy, Dell Adami sorhajókapitány, az angol tengernagy mellé kirendelt Soltky gróf fregattkapitány és Micheli sorhajóhadnagy, továbbá Busich rendőrigazgató, Sandrinelli polgármester, Becher, a tengerészeti hatóság elnöke, Beresford ellentengernagy és az angol flotta parancsnokai. A pezsgőnél sir John Fischer hajórajparancsnok pohárköszöntőt mondott Ferencz József királyra, a melyre Goës gróf helytartó Viktória királynőre mondott pohárköszöntővel válaszolt. Az első pohárköszöntő után a Gotterhaltét, a második után az angol himnuszot játszotta a zenekar. A társaság a legjobb kedvben maradt együtt 11 $\frac{1}{2}$ óráig. Mikor a tengernagy bárka a hazatérő vendégekkel elhagyta a Renown vezérhajót, hirtelen villamos fény árasztotta el egész az árbóc tetejéig a hatalmas angol hajót, előreszén pedig tűzijátékot rendeztek.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték huzása. A mostan folyó osztálysorsjáték harmadik osztályának tegnap folytatták a huzását a Vigadó kistermében.

30.000 koronát nyert: 15241. — 15.00 koronát nyert: 62354. — 10.000 koronát nyertek: 3726 14939. — 5000 koronát nyert: 56243. — 2000 koronát nyertek: 63441 81617 91877. — 1000 koronát nyertek: 25171 44001 51065 60862 69326 93865. — 500 koronát nyertek: 3249 3260 4504 8913 9717 10267 30445

25894 33624 35508 38219 48608 50627 52738
60522 58050 70580 71618 79833 84874 85449
87490 84265 95524 98824.

A többi kihuzott számra 130 korona nyemény jutott.

Egy kiváló almozó anyag. Alomnak majdnem mindenütt szalmát használnak, a mi tekintettel arra, hogy olesó és bővében van, helyes is; de ott, hol szalma nincs elég, vagy ahol könnyen szerezhető be a tőzeg és nem igen kerül többbe a szalmánál, ott csakis a tőzeget kellene alomnak használni, mert az puha fekhelyet nyújt, az ürülékkel jól keveredik, azt jól felszívja, megkötöti a könnyen bomló nitrogén vegyületeket, szagtalaná teszi az istállót, konzerválja a trágyát. A szalmának felszívó képessége nem oly nagy, mint a tőzegé; mert míg a szalma súlyának csak 2—3-szorosát szívja fel, addig a tőzeg 6—8-szor annyit képes megkötni. Egy baja van a tőzegnek s ez az, hogy megnehezíti az állatok tisztán tartását; de ezen a bajon is lehet segíteni az által, hogy midőn azt az állatok alatt elhintették, tetejébe még vékony rétegbe szalmát helyezünk. Különösen lóistállóban tanácsos a tőzeget így használni, mert a lovak félnek a tőzeg sötét színétől s nem akarnak arra lefeküdni. Mint trágya anyag is igen jó szolgálatot tesz, különösen ha műtrágyák alkalmazásával iparkodunk annak egyoldalúságát ellensúlyozni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 11.

Osztrák hitel	684
Magyar hitel	708 25
Allamvasut	669.50
Rimamurányi	535.50
Magyar jelzálog	435.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 11.

Buza októberre	7.85
Buza júniusra	—
Új tengeri	5.74
Rozs okt.	6.87
Zab okt.	5.23
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	96 25
Magyar koronajárdék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	100 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	91.—
Italmérési jog megváltási kötvény	98 30
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	92 50
Magyar nyemény-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcsön	136.50
Osztrák járdék papirban	97.25
Osztrák járdék ezüstben	97.—
Osztrák járdék aranyban	96 25
Osztrák korona járdék	96.75
Osztrák államsorsjegyek	134.50

Osztrák magyar bankrészvény	17.10
Magyar hitelbankrészvény	703.50
Osztrák hitelintézet részvény	683.50
Párisi vista	96.45
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.50
London vista	242.20
20 márkás arany	28.70

SZERKESZTOI POSTA.

H. M. (Helyben) Nem tudjuk, honnan vette az az ur a jogositást, hogy a N. F. U. prókátórául lépjen fel, meg a vakmerőséget, hogy nekünk leczkét adjon a hazafiságból. Nem a munkásokat támadtuk, a kiknek mi vagyunk legőszintébb barátai, de igen is éppen a magyar munkások érdekében üdvösnek tartunk minden lehető megtenni a tudatlan jámbor nép kizsebelői, az önzetlen becsületes elvtárs bőrébe bujt nemzetközi szédelgők ellen. Annak a magát védőül feltolt urnak nem felelünk; a fogadatlan prókátorok fizetésének kiutalásával nem foglalkozunk. Különben neve azokra vall, a kiket Egan mint a nép nyakán élőködőket mutatott be az országnak. Ehhez az új munkatárshoz nem gratulálunk a N. F. U.-nak.

6 szerkesztőért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Élvezetes **NEMES RÁKOK** naponta frissen halászva.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 Portió rák	csak 2 frt 10 kr.
60—80 Oriási rák kövér	
ollókkal	2 „ 65 „
40—50 Soló rák, válogatva	3 „ 60 „
30—40 Különleges rák,	
ritka nagy faj	4 „ 20 „

Kiszolgálás gyors és szigoruan reális.

D. GOLDSTEIN

SZÁLLÍTÓ HÁZA

Podwoloczyska, (orosz határ.)

Legjobb üditő és gyógyhatású

a vegytiszta anyagokból előállított

O X I G E N V I Z.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,

Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

Telefon 335.

„STEAROPTINUM“

(Olaj-sebtapasz)

Bámulatos gyorsan gyógyító olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmát rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zuzódás égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásért kezeséget vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ lab oratoriuma A pénz beküldésével vagy utánvéttel megrendelhető a „Stearoptinum“ labororiumában:

Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88.